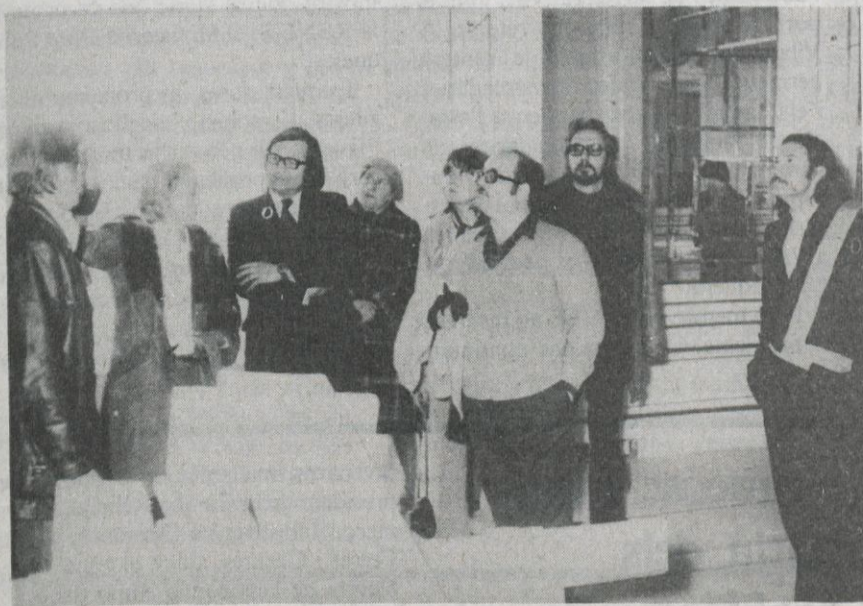

mer manen les dones, s i per últim el partit

del veïns, com malauradament passa al nostre país; una família amb fill disposa d'un apartament de dues habitacions, cuina, menjador, lavabo i comuna.

Les senyores són elegants, el clima també acompanya, perquè el capell, aquí quasi desterrant, allà engalana i protegeix a la vegada. Les "mamuskes" compleixen fidelment el ritus social, quan han dit sí, tot està arreglat; no es fa pas res sense el seu veredicté afirmatiu; males llengües diuen: "A Polònia manen primer les dones, després els capellans, per últim el partit." L'arrelament religiós veritablement sorprèn; nombrosos sacerdots i religioses passegen amb trajo talar, esglésies plenes, passant la safata; després d'estar divuit anys sense anar a missa, un diumenge a Kelse vaig assistir-hi perquè un amic del partit no deixà de recordar-me que era un formulisme, però s'hi havia d'anar; en el casori no hauria pas estat del tot ben vist haver-hi assistit sense corbata, quan aquí això té ja poca importància.

PINTURA CATALANA, A VARSÒVIA

La nostra estada al país eslau, ple de moltes arrels llatines, predomini religiós, femelles, apropament històric a la cultura occidental, entre altres; fou per raons artístiques; vaig donar una xerrada sobre pintura catalana, en castellà traslladat al polonès; ocasió exposició Artigau, Argimón, Amèlia Riera, Cardona Torrandell, Olivares, Evarist Vallès, mostra intercanvi amb la que tingué lloc a la Galeria Studio de Bozenna Burzaco, d'artistes polonesos a Barcelona, en la present temporada. L'exposició catalana tingué lloc a Varsòvia, galeria Studio, dirigida pel crític Andrzej Ekwinu, establerta en el centre ciutadà del Palau de Cultura, horrible edifici, ho esmentem sense ofendre, regal de l'estalinisme, barreja d'un gratacels Nova York, Kremlin i un panteó romà, que malgrat tot recull a més d'exposicions, representacions teatrals, sota la direcció de Josef Szajna, un dels di-

rectors, a part de pintor, decorador, més anomenats del món; fins i tot l'edifici inclou la botiga Kogrssowa, on l'Evarist, Cardona Torrandell, l'advocat Blanes, la seva muller Montse, Mercedes, secretària nostra ambaixada, jo, afartats de tot el dia, sofrírem negativa frustració en no poder engolir una planta d'un metre de llargada plena de caviar, salmó, fumats, altres suculents menjars que ens havien servit degut a la malentesa de l'idioma, mentre el cantant de torn entonava "Granada"...

Els polonesos, a més a més, són molt ceremoniosos; a la inauguració de la Mostra, els catalans presents foren presentats al públic entre petons i rams de flors; assistiren autoritats del ministeri de cultura polonès, ambaixador d'Espanya, el senyor Jesús Maliluengo, aragonès que estudià a Barcelona, molt cordial que xerrà llargament amb nosaltres.

CONCLUSIÓ

Tots conservem magnífics records de la Polònia de Chopin, Paderewski, de Copèrnic, madame Curie, Apollinaire; del cruent testimoni d'Auswiech; l'esperit viu d'un poble que sovint ha lluitat a través dels segles per la seva llibertat i definició històrica, afermat en la reconstrucció dels seus monuments, dirigint els seus esforços vers el futur. Actualment estan molt avançades les obres de reconstrucció de l'antic palau reial, com a tasca assumida pels polonesos d'arreu del món, como a símbol de la recerca de la seva personalitat nacional. Guardo molt profundament l'encís d'aquest país eslau, l'amistat dels seus homes i artistes; molt endins la intimitat, fresca, juvenívola, l'amor de Jolanta Nowinska.

Josep Vallès Rovira